

но-коммунальных услуг является одним из важнейших компонентов качества жизни населения.

Под качеством услуг понимается выполнение таких параметров, как:

- 1) бесперебойное водо- и теплоснабжение;
- 2) обеспечение нужного давления в водо- и газопроводах;
- 3) предоставление тепла и воды в нужном объеме, в соответствии с потребностями жильцов;
- 4) быстрое реагирование на заявление о протечках, авариях на трубопроводах или иных подобных случаях;
- 5) экологическая и технологическая безопасность для жителей;
- 6) охрана окружающей среды и т.п.

При оценке эффективности работы коммунального предприятия необходимо обращать внимание на такие важные моменты, как управление затратами, сокращение производственных потерь и эффективное использование рабочей силы. Как показывает практика, эффективное управление затратами приводит к более рациональному использованию энергии, что является немаловажным, фактором для коммунальных предприятий [5].

При рассмотрении расчетного значения тарифов (цен) на услуги предприятий естественных локальных монополий регулирующий орган должен обращать внимание как на структуру себестоимости затрат, так и на уровень устанавливаемой прибыли. При этом право сохранения или изменения существующего порядка определения уровня рентабельности должно встать за регулирующим органом. Схемы формирования цены и сложившаяся практика предоставления коммунальных услуг предприятиям направлены, как правило, на завышение себестоимости и увеличение объема отпускаемых ресурсов. Альтернативой этой методологии может служить установление регулирующим органом предельной величины тарифа на коммунальные услуги. В этих случаях при формировании цены будет учтен определенный (сложившийся или расчетный) уровень рентабельности, который не будет ограничивать прибыль организации.

Для повышения эффективности работы жилищно-коммунальных предприятий и рационализации тарифной политики предлагается введение показателя рентабельности основных фондов. Такой параметр более объективно отражает эффективность работы организации, так как при существующем порядке очень трудно учесть многочисленные субъективные факторы, связанные с невыполнением бюджетных обязательств, наличием перекрестного субсидирования и т.д.

Государство и местные органы власти могут влиять на уровень тарифов в отраслях естественных монополий за счет централизованного регулирования тарифов и путем внедрения элементов конкуренции. Существуют различные методы регулирования цен, но наиболее приемлемый из них в области ЖКХ – метод использования предельных коэффициентов изменения тарифов, учитывающий уровень инфляции.

**Выводы и направления дальнейших исследований.** Полученные результаты позволяют сформировать качественно новые предложения по направлениям совершенствования тарифной политики в жилищно-коммунальном хозяйстве. Исследования показали возможность их оптимизации. Дальнейшие разработки по рассмотренной проблеме должны базироваться на углубленной проработке полученных научных результатов.

#### Источник и литература

1. Закон України “Про житлово-комунальні послуги” (№1875-IV від 24.06.04) // Відомості Верховної Ради. – 2004. - №47. - Ст.514.
2. Онищук Г. І. Проблеми розвитку міського комплексу України: теорія і практика / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / Дорогунцов С.І. (ред.). – К.: Науковий світ, 2002. – 439 с.
3. Студінський В. А. Маркетинг у житлово-комунальній сфері: Навч. посібник / Державна академія житлово-комунального господарства. – К.; Житомир: ДАЖКГ- Вид-во "Волинь", 2001. – 312 с.
4. Горбатов В.М., Пономаренко В.С., Кизим Н.А. Уровень и качество жизни населения Автономной Республики Крым: Монография. – Х.: ИД «ИНЖЕК», 2005. – 240 с.
5. Энергосбережение в Крыму / Приложение к научно-практическому дискуссионно-аналитическому сборнику «Вопросы развития Крыма». – Симферополь: Таврия-Плюс. 2001 – 208 с.

#### Лагодієнко В.В.

### АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНОГО СТАНУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Постановка проблеми.** Агропромисловий комплекс України – складна виробничо-економічна система, яка становить групу технологічно й економічно взаємозв’язаних галузей народного господарства, промисловості. В його складі три основні сфери. Перша забезпечує сільське господарство різним устаткуванням і засобами виробництва; друга-сільське господарство; до третьої входять заготівля, збереження й переробка сільськогосподарської продукції. Центральна ланка АПК – сільське господарство.

За роки незалежності, незважаючи на певні реформаційні процеси, в сільському господарстві склалася стала тенденція до зниження обсягів виробництва основних видів продукції рослинництва і тваринництва. Ситуація, що склалася в сільському господарстві, не забезпечує не тільки розширеного відтворення, але й простого. Тому дослідження розвитку та сучасного стану аграрних підприємств є актуальним.

**Стан вивчення проблеми.** Проблеми розвитку агропромислового виробництва досліджувало багато вітчизняних учених: В.Г.Андрійчук, Г.В.Балабанов, О.М.Бородіна, П.П.Борщевський, Б.В.Буркинський,

П.І.Гайдучький, В.М.Гесць, М.В.Гладій, Б.М.Данилишин, Л. В. Дейнеко, М.Я.Дем'яненко, М.І.Долішній, І.І.Лукінов, Л.О.Мармуль, П. Т. Саблук, В.В.Юрчишин та багато інших. Але тривалі процеси реформування в цій галузі вимагають подальшого більш глибокого дослідження, а дослідження розвитку та сучасного стану агропідприємств є необхідною складовою.

**Мета і завдання дослідження.** Метою даної роботи є аналіз розвитку і сучасного стану сільськогосподарських підприємств. Дана мета передбачає висвітлення сучасних особливостей в розвитку підприємств агропромислового сектору на сучасному етапі реформування галузі.

**Результати досліджень.** Вітчизняний агропромисловий комплекс вносить значний вклад у економіку України: його частка у ВВП країни перевищує вклад будівельної галузі в 4,2 раза, виробництва машин і устаткування - у 3,5 раза, у стільки ж - металургії і металообробки. Вклад агрохарчового сектора у ВВП майже рівнозначний вкладу таких вагомих галузей промисловості, як металургійна, машинобудівна, електроенергетика та будівельна, разом взятих. За 2007 рік від підприємств аграрного комплексу до Зведеного бюджету надійшло податків, зборів (обов'язкових платежів) на суму 12,4 млрд. грн. або у 2,7 раза більше, ніж у 2000 році. Зокрема, від галузі сільського господарства надійшло 1,7 млрд. грн. або в 1,9 раза більше, ніж у 2000 році (рис. 1).

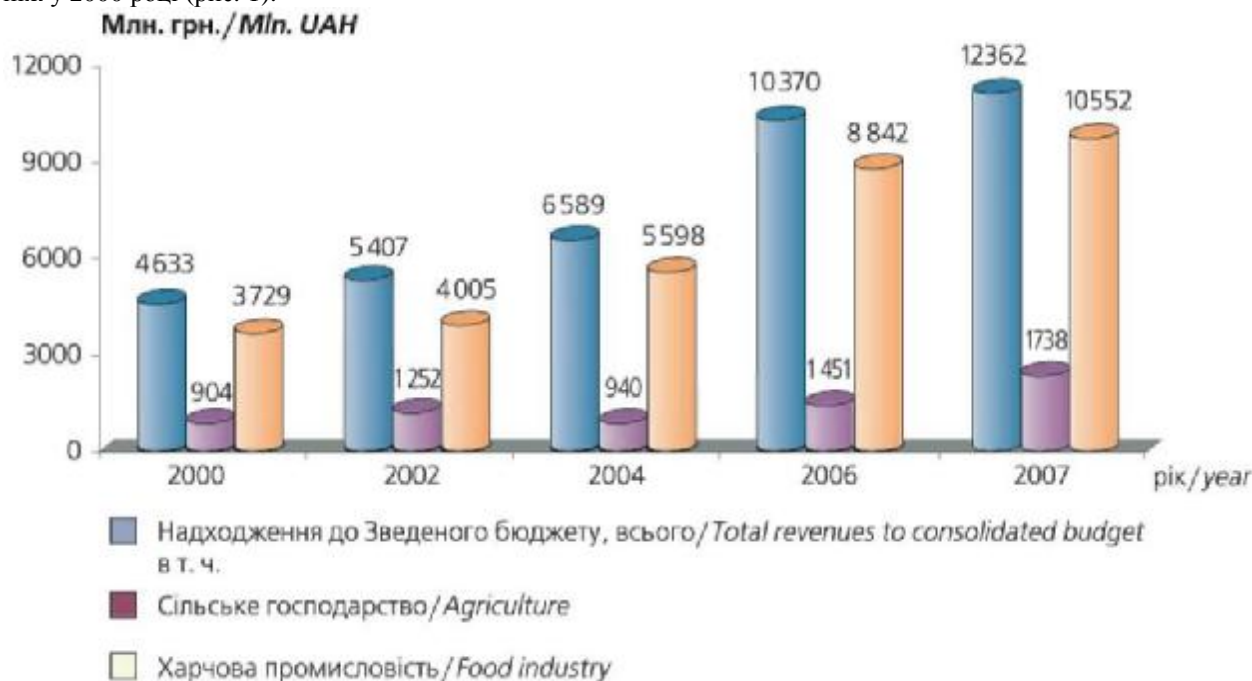


Рис. 1. Надходження податків і зборів до Зведеного бюджету від підприємств аграрного комплексу

Площа сільськогосподарських угідь України становить 22% від площі цих угідь у 27 країнах - членах Європейського Союзу. З розрахунку на одного жителя України припадає 0,8 га сільськогосподарських угідь, у тому числі 0,65 га ріллі, тоді як у середньому по країнах ЄС - 27 ці показники становлять відповідно 0,37 та 0,21 га.

Сільськогосподарські угіддя країни займають 69% її території або 41,7 млн. гектарів. Структура сільськогосподарських угідь наведена на рисунку 2.

У процесі земельної реформи у приватну власність передано 72,4% сільськогосподарських угідь, у т.ч. 80,9% ріллі для використання за цільовим призначенням - сільськогосподарського виробництва.

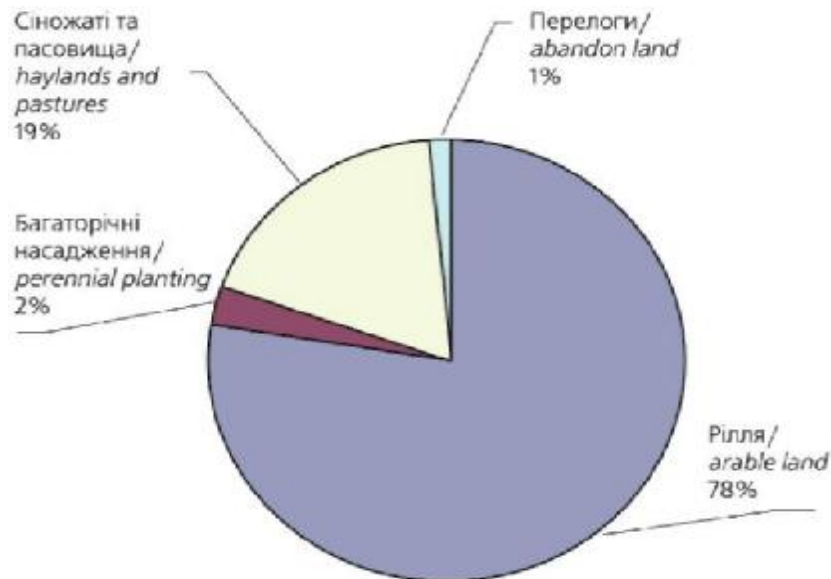


Рис. 2. Структура сільськогосподарських угідь в Україні

Право на земельну частку (пай) набули 6,9 млн. чол., з яких станом на 01.01.2007 р. 6,2 млн. (91,3%) отримали державні акти на землю. У 2008 р. ця робота наближається до завершення.

У сільськогосподарських підприємствах розораність угідь вища, ніж в особистих селянських господарствах. Водночас в останніх значна частка земель зайнята сіножатями та садами.

Протягом 2000-2007 рр. чисельність зайнятих у сільському господарстві зменшилась з 4,9 млн. до 3,6 млн. осіб (на 26,6%), а зайнятих у сільськогосподарських підприємствах - в 2,7 раза. Чисельність зайнятих у фермерських господарствах становить біля 135 тис. осіб.

Стабілізуючим чинником трудової зайнятості для вивільнених із сільськогосподарських підприємств працівників стали особисті селянські господарства, в яких зайнято біля 3 млн. осіб. В даний час в галузі працює 190 тис. керівників і спеціалістів. З них 90% мають спеціальну фахову підготовку, в тому числі 43% - повну вищу освіту.

У 1991-2006 рр. критично знизився рівень технічного оснащення, поглибилось зношення сільськогосподарської техніки. Щороку парк тракторів зменшується в країні на 15 тисяч одиниць, зернозбиральних комбайнів — на 3-4 тисячі, посівних машин — на 10-17 тисяч. Особливо загрозливий стан — у ситуації з комбайнами.

Аналіз переконує нас, що держава в недостатній кількості стимулює розвиток матеріально-технічної бази, застосування новітніх технологій, зорієнтованих на енерго- та ресурсозаощадження, зокрема, використання в землеробстві широкозахватних та комбінованих агрегатів, впровадження технологічних операцій мінімального та нульового обробітку ґрунту.

Не зважаючи на існуючі останнім часом форми підтримки аграрного сектору все-таки обсяг виробництва сільськогосподарської продукції є хронічно не стабільним. За даними Держкомстату України, загальний обсяг продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств за 2007р. порівняно з 2006р. скоротився на 5,6%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах — на 4,3%, у господарствах населення — на 6,5% (рис. 3). За 2007р. виробництво продукції рослинництва порівняно з 2006р. скоротилося на 9,4%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах — на 10,8%, у господарствах населення — на 8,5%.

У 2007р. обсяг виробництва продукції тваринництва порівняно з 2006р. скоротився на 0,4%, у т.ч. в господарствах населення — на 4,0%, а в сільськогосподарських підприємствах — зріс на 6,6%.

Висновок. Отже, ринкові відносини внесли свою лепту в розвиток агропромислового виробництва, що призвело за досліджуваний період до скорочення та розвитку різних галузей сільського господарства залежно від природноекономічних особливостей регіонів. Найгострішими соціальними проблемами галузі є безробіття, низький рівень оплати праці й бідність, що зумовлює трудову міграцію сільського населення, занепад соціальної сфери, поглиблення демографічної кризи.

Найголовнішою причиною занепаду села є непослідовність ринкових перетворень у країні. Всупереч поставленим завданням щодо створення ефективного власника і господаря землі, нині досягнуто лише зворотного ефекту - зруйноване великотоварне виробництво, ліквідоване велике землекористування, майже втрачено систему сівозмін. Господарства перейшли до вирощування монокультур ринково вигідних видів рослин, які надто виснажують ґрунти. Досі в країні не створено цивілізований ринок сільськогосподарської продукції зі збалансованою інфраструктурою

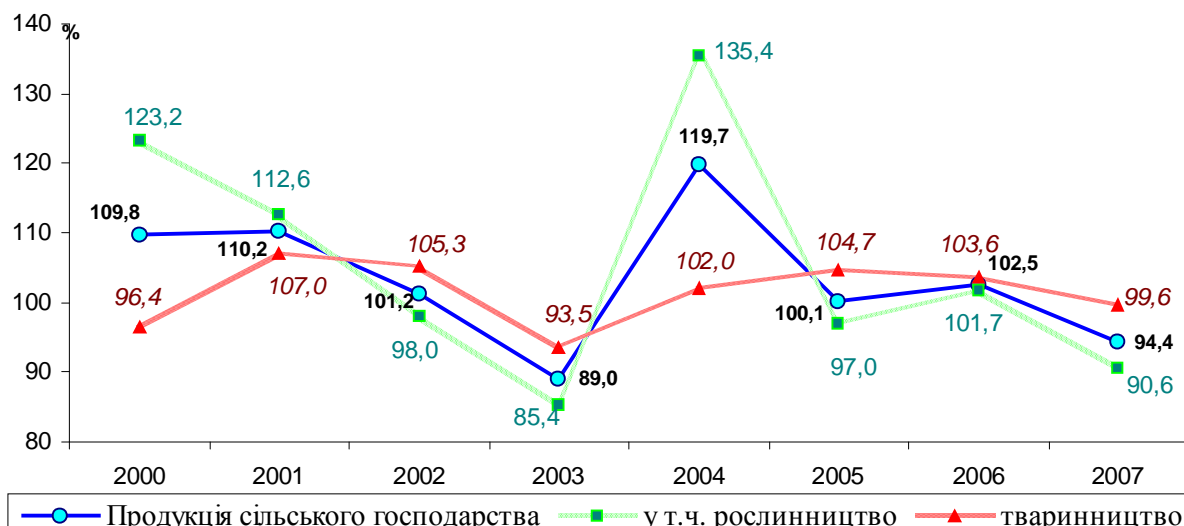


Рис. 3. Динаміка зміни обсягів сільськогосподарського виробництва в Україні ( у % до попереднього року)

При розробці заходів державного регулювання і підтримки доходів сільськогосподарських підприємств необхідно, на наш погляд, скористатися досвідом розвинених країн світу в забезпеченні:

- регулювання цін на сільськогосподарську продукцію через різні механізми з метою забезпечення сільським товаровиробникам нормальних умов господарювання в роки з несприятливою для них кон'юнктурою ринку;
- обмеження обсягів і регулювання структури сільськогосподарського виробництва з метою недопущення перевиробництва продукції;
- податкового регулювання, спрямованого на стимулювання розвитку аграрних підприємств з урахуванням їх особливостей (розміру, спеціалізації тощо);
- широкої кредитної підтримки (шляхом зниження процентів і відшкодування (відстроченням) платежів основного боргу);
- економічної підтримки аграрних підприємств, що постраждали від несприятливих природно-кліматичних умов;
- регулювання експортно-імпорتنих операцій по сільськогосподарській сировині та продовольству;
- державного фінансування найважливіших програм розвитку аграрного сектора;
- науково-інформаційного забезпечення сільських товаровиробників та їх соціальна підтримка.

#### Джерела та література

1. Загальнодержавна Комплексна програма підтримки та розвитку українського села “Добробут через аграрний розвиток” на 2005 – 2010 роки // <http://darukraine.com.ua>
2. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” від 18 жовтня 2005 р. № 2982-IV // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 452 с.
4. Комяков О.М. Державне регулювання перехідної економіки // Автореф. дис. канд. екон. наук. – К., 2000. – 19 с.

#### Двірко Ю.В.

#### ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Циклічні спади в економіці, нестабільність законодавства, висока конкуренція у галузях, поведінка споживачів та клієнтів – це лише короткий перелік основних елементів зовнішнього та проміжного середовища підприємства. Сучасні умови господарювання характеризується постійними змінами у вище перерахованих факторах, що потребує відповідної реакції. Передбачити можливі зміни та їх наслідки можна використовуючи накопичений досвід та знання персоналу. Для забезпечення стабільності діяльності керівники підприємств мають спрямувати роботу свого персоналу на підвищення ефективності використання всіх наявних ресурсів, одержання кращих і більш швидких інновацій, поліпшення обслуговування клієнтів, зниження втрат від невикористовуваних інтелектуальних активів. Вирішити зазначені завдання, оптимально поєднати зовнішні та внутрішні можливості покликана стратегія управління знаннями підприємства.